

Vlaanderen

is zorgzaam en
gezond samenleven

Hoorzitting cohousing voor ouderen

**Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding**

woensdag 20 september 2023

Karine Moykens

Secretaris-generaal departement Zorg

Overzicht toelichting

- ▶ Visie wonen van het beleidsdomein WVG
- ▶ Reactie op de conceptnota
- ▶ Lopende initiatieven/bestaande regelgeving
- ▶ Enkele slotconclusies

Visie van het beleidsdomein WVG voor een kwaliteitsvolle woonomgeving voor ouderen

- ▶ Principe van 'ageing in place'
- ▶ Woonzorgdecreet: zorgcontinuüm
 - Naar een zorgklimaat met meer ruimte voor wonen en leven

C. Aanbod woonzorg, vanuit een zorgcontinuüm

Voorstellen conceptnota: regelluw kader voor initiatieven van cohousing voor ouderen en voor personen met een verminderd zelfzorgvermogen

- ▶ 1) cohousing waarbij de bewoners volledig de regie in handen hebben
- ▶ 2) cohousing waarbij bewoners bepaalde diensten uitbesteden aan een derde

Reactie op piste 1: cohousing waarbij de bewoners de regie van de zorg in eigen handen houden

- ▶ Dit is nu al mogelijk, maar enkele belemmeringen kunnen wel bestaan (bijv. RIZIV-facturatie thuisverpleegkundigen, gebruikersbijdrage thuiszorg, fiscale gevolgen van samenhuizen,...)
- ▶ Dit is een duidelijke bevoegdheid van het woonbeleid, niet van WVG
- ▶ De mensen hebben de vrijheid hun zorg zelf te organiseren, net zoals ze alleen thuis zouden wonen
- ▶ We zien hierin geen toezichts- en/of handhavingsrol voor het Departement Zorg

Reactie op piste 2: cohousing waarbij de regie van de zorg bij derden ligt (1)

- ▶ Nog steeds de verantwoordelijkheid van het woonbeleid, maar de zorgcomponent speelt hier ook
- ▶ Gevaar dreigt dat deze initiatieven het domein van GAW/WZC betreden omwille dat de regie van de zorg bij derden ligt
- ▶ Decretale kader residentiële ouderenzorg: GAW en WZC mogen pas worden uitgebraat of georganiseerd nadat de Vlaamse Regering ze heeft erkend (art. 39, WZD)

Reactie op piste 2: cohousing waarbij de regie van de zorg bij derden ligt (2)

- ▶ Maw van zodra 'samenwonen van ouderen' voldoet aan de definitie Van GAW of WZC en men geen erkenning aanvraagt, moet het initiatief door het departement Zorg worden behandeld als een illegaal GAW/WZC.
- ▶ => initiatieven cohousing die aan de definities van GAW/WZC voldoen zijn enkel mogelijk mits decretale wijzigingen binnen WVG

Reactie op piste 2: cohousing waarbij de regie van de zorg bij derden ligt (3)

Naast de algemene reactie, hieronder mijn opmerkingen bij enkele specifieke elementen in de nota:

▶ Aanmelding en toezicht:

- conceptnota roept aanmelding weer in, terwijl een belangrijke doelstelling van het WZD net de afschaffing van de aanmeldingsplicht was
- ontbreken van specifieke normen maakt het moeilijk om toezicht op veiligheid en gezondheid van de bewoners objectief te realiseren

Reactie op piste 2: cohousing waarbij de regie van de zorg bij derden ligt (4)

► Handhaving:

- welke opdracht heeft het Departement Zorg wanneer remediëringsplannen niet worden nageleefd of een dienstverleningsovereenkomst werd ingetrokken, maar de cohousing op een ongewijzigde manier beheerd blijft?
- Wat als de initiatieven niet melden? Welke sancties staan hier tegenover?

Lopende initiatieven: VAPH (1)

▶ VAPH voert een onderzoek naar kleinschalige initiatieven voor inclusieve woon- en dagondersteuning

→ Korte schets

- × Ontwikkeling naar kleinschalig, inclusief wonen al jaren geleden gestart, gegroeid vanuit ouders en zorgverleners
- × Extra stimulans door invoering persoonsvolgende financiering
 - Ouderinitiatieven
 - ▶ Regelluw en max 15 bewoners
 - ▶ Inzetten van middelen in solidariteit

→ Webenquête 2021:

- Startende initiatieven hebben nood aan ondersteuning
- 22% tot 32% ervaart zich financieel kwetsbaar

Lopende initiatieven: VAPH (2)

→ Andere vaststellingen

- × Vaak samenwerking met een zorg- en dienstenaanbieder
- × Grenzen: niet voor elke doelgroep, niet voor elke ouder/netwerk

→ Huidig traject

- × Tegemoet komen aan de nood aan ondersteuning
 - Via o.m. het subsidiëren van de faciliterende organisatie GiPSO vzw
 - ▶ Voor de huidige subsidieperiode gericht op kleinschalige initiatieven binnen de VAPH-sector mét bijzondere aandacht voor intersectorale en lokale samenwerking.
 - ▶ In een latere fase naar initiatiefnemers binnen de ruimere welzijnssector (ouderenzorg, GGZ).
- × In opmaak: algemeen kwaliteitskader ipv inzetten op specifieke regelgeving voor kleinschalige initiatieven

Lopende initiatieven: thuiszorg

- ▶ Diensten voor gezinszorg - centra voor dagopvang (de vroegere CADO's)
 - Kleinschalig en huiselijk ingericht
- ▶ Individuele gezinszorg versus collectieve gezinszorg cohousing
 - Elke individuele zorgvraag in cohousing kan binnen het huidige kader
 - Complexiteit gebruikersbijdrage bij collectieve gezinszorg
- ▶ Projectoproep vernieuwende initiatieven + evaluatie bestaande initiatieven

Lopende initiatieven: aangestuurd door het Agentschap Wonen (1)

- ▶ Proefprojecten inzake experimentele woonvormen in een regelluwe proefomgeving - deel 1
 - 6 geselecteerde projecten rond cohousing van ouderen
 - × O.a. 2 abbeyfield-projecten in Malle en Leuven
 - × Het project in Leuven heeft een erkenning als GAW, met afwijkingen op sommige erkenningsvoorwaarden m.b.t. de werking
 - De resultaten zullen na 2024 beschikbaar zijn

Lopende initiatieven: aangestuurd door Agentschap Wonen (2)

- ▶ juridische hindernissen aanpakken inzake experimentele woonvormen -
deel 2
 - Onderzoek naar juridische knelpunten binnen het woonbeleid
 - Onderzoek naar de knelpunten binnen de andere beleidsdomeinen
 - × Ook het beleidsdomein WVG werkt mee in de ambtelijke werkgroep die door het woonbeleid is samengesteld
 - Onderzoek naar de knelpunten in de federale regelgeving (bijv. De problemen die men vaststelt bij de verrekening van het RIZIV)
- ▶ Inspireren en informeren: de website van het agentschap Wonen-Vlaanderen bevat basisinformatie over bijzondere woonvormen.

Enkele conclusies (1)

- ▶ De focus bij cohousen ligt op ‘wonen’
- ▶ Verscheidene juridische knelpunten dienen volgende legislatuur verder uitgeklaard:
 - In eerste instantie op Vlaams niveau (belendende beleidsdomeinen Omgeving (waaronder Wonen en Ruimtelijke Ordening), Onroerend Erfgoed, Financiën en Begroting en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)
 - Maar ook federaal (bijv. aangehaald knelpunt in de conceptnota RIZIV-vergoeding thuisverpleegkundigen)
 - Ook een duidelijke definitie is nodig van wat cohousing is

Enkele conclusies (2)

- ▶ Het knelpuntendiscours en daaraan gelieerde regelgevende pad met het agentschap Wonen willen we volgende legislatuur zeker verderzetten
- ▶ Ons standpunt:
 - GAW of andere woonzorgvoorzieningen zoals in WZD geformuleerd moet in hun rechten wordt gerespecteerd: nood aan erkenning WVG, toezicht (om kwaliteit te waarborgen) enz.
 - Indien de nadruk ligt op samenwonen: dan valt dit buiten het woonzorgdecreet (dus geen erkenning, geen toezicht en ook geen link met het WVG-beleid)